

INDEX UDRŽATEĽNOSTI NEZISKOVÝCH ORGANIZÁCIÍ NA SLOVENSKU ZA ROK 2014

Nadácia Pontis

Máj 2015

O Indexe neziskových organizácií

Nadácia Pontis každoročne pripravuje Index udržateľnosti neziskových organizácií, ktorý mapuje vývoj neziskového sektora na Slovensku za uplynulý rok. Vyjadrujú sa k nemu aj odborníci z ďalších etablovaných neziskoviek, pričom index hodnotí udržateľnosť organizácií z hľadiska ich kapacít a poskytovania služieb, ich finančnú životaschopnosť, ako aj vnímanie mimovládok verejnosťou.

Jednotlivé oblasti mimovládneho sektora v Indexe neziskových organizácií hodnotili:

- Peter Medved', Nadácia Ekopolis
- Vlado Matej, Nadácia Socia
- Laco Oravec, Nadácia Milana Šimečku
- Alžbeta Mráčková, Bratislavské dobrovoľnícke centrum
- Dana Mareková, VIA IURIS
- Karolína Miková, PDCS
- Lucia Štasselová, Slovenské centrum fundraisingu
- Peter Kunder, Aliancia Fair-play
- Milan Andrejkovič, zastúpenie splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti

Index hodnotí jednotlivé oblasti bodovou škálou. Bodové hodnotenie 1 - znamená veľmi rozvinutú občiansku spoločnosť s vysokým stupňom udržateľnosti, kým **bodové hodnotenie 7** indikuje krehký sektor s nízkym stupňom udržateľnosti a rozvinutosti.

Udržateľnosť občianskej spoločnosti: 2,9

Voľby priniesli viaceré zmeny

Počet registrovaných mimovládok na Slovensku narástol podľa evidencie ministerstva vnútra z 40 370 (rok 2013) na **42 750 (rok 2014)**.

Minulý rok bolo na Slovensku registrovaných:

- 38 600 občianskych združení
- 580 neinvestičných fondov
- 2 760 neziskových organizácií, ktoré poskytujú verejnosti prospešné služby
- 150 organizácií s medzinárodným prvkom
- a približne 660 nadácií

Na Slovensku sa minulý rok uskutočnili prezidentské i komunálne voľby, ktoré priniesli niekoľko významných zmien. Prvýkrát boli úspešní nezávislí kandidáti, ktorí viedli nad nominantmi politických strán.

V minuloročných marcových prezidentských voľbách si občania zvolili za prezidenta Andreja Kisku (spoluzakladateľa neziskovej organizácie Dobrý anjel), ktorý pôsobil v neziskovom sektore. V novembri sa konali aj komunálne voľby, v rámci ktorých si prevažne zvíťazili nezávislí kandidáti na post primátorov a starostov v 1104 mestách a obciach na Slovensku.

Post splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti bol väčšiu časť roka neobsadený. Filip Vagač odstúpil v októbri 2013. Vláda vymenovala nového splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti, Martina Giertla, až v novembri 2014. Aj to spôsobilo, že sa znížila možnosť mimovládok adresovať svoje požiadavky smerom k slovenskej vláde.

Aj napriek ekonomickému rastu **mnohým neziskovým organizáciám nadálej chýbali zdroje** na rozvoj vlastnej infraštruktúry. Počas minulého roka sa zhoršila ich finančná životaschopnosť, čo tiež viedlo k zhoršeniu udržateľnosti organizácií, ktoré sa neustále musia snažiť o získavanie zdrojov od donorov.

Finančná životaschopnosť 3,7

Organizácie na tom boli finančne horšie

Mnohé neziskové organizácie na Slovensku finančne závisia od grantov nadácií a štátu. **Organizácie prežívajú vďaka rôznym zdrojom** podpory. Mimovládky realizujú veľa projektov, aby sa užívali a následne im neostávajú kapacity, aby rozšírili svoje zdroje financovania. Niektoré oblasti vo financovaní a podpore organizácií sa zhoršili, viaceré ostali na rovnakej úrovni, ale aj v súvislosti s infláciou boli na tom neziskové organizácie vo financovaní horšie. Aj počas minulého roka mali vysoké náklady na zaplatenie svojich ľudí, ktorí pracujú na dohodu o vykonaní práce. Dôvodom je zmena zákona a povinnosť platiť odvody aj za dohodárov.

Problémy mali aj watchdogové a advokačné mimovládky, ktoré sú niekedy závislé od zahraničných donorov alebo sú napojené na matku, čo znižuje ich slobodu a tvorivosť pri realizácii projektov. Novovzniknutá nadácia Zastavme korupciu, za ktorou stoja dvaja známi podnikatelia Miroslav Trnka a Michal Bláha prišla s cieľom čo najviac obmedziť

korupciu pri nakladaní s verejnými financiami a jej devastujúce dôsledky na kvalitu života a podnikania na Slovensku. Ako prvá prišla s podporou oznamovateľov korupcie (tzv. whistleblowerov), ktorým poskytuje právnu, sociálnu a materiálnu podporu.

Vo financovaní mimovládok **situáciu čiastočne zachraňujú zahraničné EEA granty**, v rámci ktorých organizácie získali približne 3 milióny eur a Švajčiarsky finančný mechanizmus, z ktorého organizácie získali 2 milióny eur. Mimovládky naďalej cítili stratu viacerých veľkých donorov z regiónu strednej Európy, akými boli Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe, Nadácia Charles Stewart MOTT.

Pre mnohé organizácie sú často jediným zdrojom príjmu 2 % z dane. V roku 2014 získali mimovládky z 2 % z dane viac ako 52 miliónov eur, čo je približne o 5 miliónov eur viac ako v roku 2013. Podľa výpočtov ministerstva financií môžu neziskové organizácie dostať o 8 miliónov eur menej oproti stavu, ak by nastal pokles asignačného mechanizmu. Iba 10 % firiem daruje počas roka 0,5 % z vlastných zdrojov, aby mohli asigovať 2 % z dane pre mimovládky.

Pokles grantov z verejných zdrojov pocítili najmä mimovládky, ktoré sa venujú **kultúre a ľudským právam**. Pokiaľ ide o získavanie financií z Európskej únie, ktoré spravujú jednotlivé ministerstvá, väčšina organizácií nemá dosah na túto podporu kvôli náročnej byrokracii a často aj kvôli 30 % spolufinancovaniu projektov. Mimovládky by aj mohli získať financie pre svoju činnosť z operačného programu Efektívna verejná správa z Európskych štrukturálnych a investičných fondov, ale organizácie nemajú kapacitu písať do zásoby projekty, komunikovať s ministerstvami, plánovať si budúce národné projekty.

Nové zdroje priniesol nový grantový program na ministertsve školstva zameraný na dobrovoľníctvo mladých ľudí.

Ukázalo sa, že základné financovanie organizácií je ohrozené v banskobystričkom samosprávnom kraji. Nové vedenie úradu Banskobystrického samosprávneho kraja ešte na rok 2014 neschválilo rozpočet. Stalo sa tak až v apríli, kedy poslanci krajského parlamentu prelomili veto predsedu Úradu Banskobystrického samosprávneho kraja. Podľa doterajších vyjadrení úrad so spoluprácou s neziskovými organizáciami nepočíta. Iné samosprávy pokračujú s grantovými programami pre mimovládky.

Súkromné zdroje sú pre organizácie ťažko prístupné. Keďže na domáce nadácie sa o podporu uchádza veľa organizácií, pre vyšší dopyt organizácie získavajú menšie granty. Nadácie sa snažia, aby počas roka mohlo byť podporených čo najviac organizácií.

Počas roka bolo aktívne aj Slovenské centrum fundraisingu, ktoré organizovalo semináre, konferencie a iné vzdelávacie podujatia. V apríli 2014 získala skupina nadácií licenciu na rozbeh charitatívnej lotérie. Ide o lotériu, ktorej výnos sa použije na podporu verejnosprospešného charakteru. Charitatívna lotéria je zatiaľ len v príprave.

Poplatky za služby sú zdrojom príjmov väčšinou pre organizácie, ktoré poskytujú služby seniorom, osobám so zdravotným postihnutím a sociálne znevýhodneným.

Podľa prieskumu inštitucionálnej vyspelosti mimovládok, ktorý v marci 2014 robila Nadácia Pontis, väčšina mimovládok (95,8 %) zvereňuje svoje výročné správy. Viac ako polovica organizácií (52,1 %) ich publikujú on-line prostredníctvom webu.

Právne prostredie 3,0

Zvýšila sa administratívna záťaž v neziskových organizáciách

Proces registrácie mimovládok na Slovensku ostáva naďalej nezmenený. Občianske združenia a nadácie sa registrujú na Ministerstve vnútra SR. Neinvestičné fondy a neziskové organizácie, ktoré poskytujú všeobecne prospešné služby, zasa na príslušných obvodných úradoch. Pracovná skupina ľudí z mimovládok pracuje **na návrhu centrálného registra neziskových organizácií**, ktorý bude zahŕňať všetky organizácie a tým sprehľadní celkovú veľkosť neziskového sektora.

Mimovládne organizácie sú stále pod kontrolou ministerstiev a finančnej správy. Nadácie a neziskové organizácie, ktoré poskytujú všeobecne prospešné služby majú povinnosť predkladať výročnú správu. V prípade získania 2 % z dane alebo z verejných zdrojov môže byť čerpanie financií kontrolované príslušnými ministerstvami. Existujúce právne predpisy v súčasnosti stále neodrážajú dostatočne fungovanie mimovládnych neziskových organizácií. Príkladom je stále nejasná povinnosť zverejňovania zmlúv mimovládok na internete a tým pádom väčšia transparentnosť.

Mimovládky často narážali na kolízie. Banskobystrický župan Marian Kotleba napríklad uplynulý rok nepodpísal zmluvy na získanie eurofondov na deinštitucionalizáciu sociálnych služieb pre ľudí s postihnutím. Kvôli tomu sa zastavil celý proces integrácie ľudí so zdravotným postihnutím a zmeny sociálnych služieb na komunitné malokapacitné, ktoré by mohli mať rodinný charakter.

V roku 2014 boli schválené aj dve novely zákonov, ktoré zvýšili administratívnu záťaž v neziskovkách. Týka sa to najmä organizácií, ktoré čerpajú financie z verejných zdrojov alebo zo zdrojov Európskej únie. **Podľa novely zákona o verejnom obstarávaní** musia všetky neziskovky robiť verejné obstarávanie na všetky služby a produkty nad 1000 eur a vyberať dodávateľov transparentne, hospodárne, efektívne a nediskriminačne. Organizácie musia kvôli tomu zamestnať nového človeka, ktorý musí verejné obstarávanie robiť a kontrolovať dokonca aj jednoduchý nákup kancelárskych potrieb, čo je finančne zaťažujúce a v niektorých prípadoch to znefunkčňuje a spomaľuje chod organizácie.

Podobne **negatívne dopady má aj novela zákona o ochrane osobných údajov.** Organizácie, ktoré pracujú s osobnými údajmi, musia mať na každom počítači nainštalovaný ochranný softvér a vytvorený bezpečnostný projekt, čo ich stojí nemalé peniaze. Mimovládky zistili, že niektoré časti zákona sa neuplatňujú dobre v praxi, pretože sa na tieto opatrenia zvyšujú finančné náklady bez toho, aby sa výrazne zvýšila ochrana osobných údajov.

Na druhej strane sa pripravujú dve ďalšie novely zákonov, ktoré by mohli byť pre občiansku spoločnosť prínosom. Na konci roka bola schválená novela petičného zákona, ktorou bude možné organizovať petície aj v elektronickej podobe. Pracovná skupina pripravuje aj novelu zákona o slobodnom prístupe k informáciám, ktorá by mala umožniť poskytovanie informácií v širšom rozsahu. Ak by táto novela prešla, niektoré informácie

by mali byť zverejňované štátnymi inštitúciami či organizáciami proaktívne, či už ide o zverejňovanie zaplatených faktúr, ale aj tých, ktoré mesto/ obec alebo štát vystavuje.

V máji 2014 bol schválený aj **Zákon o verejných zbierkach**, čím sa zvýšila transparentnosť a dôveryhodnosť verejných zbierok. Organizácie po novom nemusia žiadať o povolenie na vykonávanie verejnej zbierky, ale stačí sa im registrovať na ministerstve vnútra. Verejnú zbierku môžu vykonávať iba neziskové organizácie. Pouličné verejné zbierky už nie je možné vykonávať celoročne, ale maximálne 14 dní v kalendárnom roku.

Na Slovensku stále nemáme legislatívu na podporu donorov, akou je napríklad ich daňové zvýhodnenie. Donori tak nemajú motiváciu na darovanie financií zo zisku. Firmy môžu asignovať 2 % z dane pre oprávnené organizácie, aj keď vláda v roku 2013 obmedzila asignáciu z dane. Teraz firma môže asignovať 2 % z dane oprávnenej organizácii, ak daruje 0,5 % z jej vlastných zdrojov. Pokiaľ firma nedaruje, môže asignovať iba 1,5 % z dane. Mimovládky zatiaľ neúspešne obhajovali zmenu tohto mechanizmu daňovej asignácie.

Neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, nadácie a občianske združenia môžu vyberať poplatky za svoje služby, ale musia ich použiť späť na činnosť organizácie.

Počas roka pokračovalo v právnom poradenstve a mapovaní právneho stavu mimovládok 1. Slovenské neziskové servisné centrum. **Bezplatnú právnu pomoc pre neziskovky** poskytuje iniciatíva Advokáti Pro Bono v Nadácii Pontis, ale aj VIA IURIS v rámci občianskeho aktivizmu, ako aj Slovenské centrum právnej asistencie. Právne služby sú koordinované z Bratislavy, no prístupné aj pre organizácie v regiónoch.

Organizačná kapacita 3,0

Organizáciám chýbajú capacity

Organizačná kapacita neziskoviek počas roka stagnovala. **Aj väčšie organizácie sú vyťažené priebežnou administráciou** a na budovanie kapacít im nezostáva čas. Situáciu dokladá malá schopnosť mimovládok efektívne sa zapojiť do programovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) v roku 2014. Z oslovených organizácií pri nastavovaní EŠIF participovalo kvôli nedostatočným kapacitám iba 10 percent. Dôvodom bola aj obsiahlosť dokumentov a organizácie nemali kapacitu si ich naštudovať. Čiastočne sa posilnila organizačná kapacita vďaka novým výzvam z European Economic Area (EEA) Agreement grantov, ktoré čiastočne hradia mzdy ľudí, ktorí pracujú v neziskovkách.

Formálne existujú strešné organizácie, ktoré sa usilujú o zmeny v sociálnych a verejných politikách, ale počas roka mali menšie capacity na riešenie svojich iniciatív. Na druhej strane sú tu **viac aktívne neformálne skupiny občanov** pri organizovaní ad hoc aktivít. Príkladom je snaha o využívanie a sprístupnenie verejného priestoru pre verejnosť. Takéto iniciatívy vyzdvihuje aj Rada mládeže cez ocenenie MOST, ktoré každoročne putuje mladým ľuďom za ich snahy zlepšovať život okolo seba.

Ukazuje sa, že **svoje aktivity každoročne strategicky plánujú najmä veľké organizácie**. Aktivity mimovládok totiž ovplyvňujú najmä reálne grantové možnosti a naďalej v nich pretrvávajú kumulované funkcie. Podľa prieskumu Nadácie Pontis o inštitucionálnej vyspelosti mimovládok, ktorý uskutočnila medzi 47 organizáciami, iba polovica (52 %) organizácii má jasne definované zodpovednosti svojich zamestnancov.

Kvôli nedostatku financií **prevláda v neziskových organizáciách objednávanie služieb (práca na živnosť a dohodu)** nad zamestnávaním ľudí na trvalý pracovný úväzok. Odkedy musia organizácie platiť aj zdravotné a sociálne poistenie (rok 2013), v organizáciách sa znížil počet ľudí pracujúcich na dohodu o vykonaní práce.

Na Slovensku začali pribúdať aj **programy expertného dobrovoľníctva**, kedy odborníci a dobrovoľníci z firiem pomáhajú neziskovkám. Firemných dobrovoľníkov bezplatne pro bono prepájajú s neziskovkami LEAF, Nadácia Pontis i Bratislavské dobrovoľnícke centrum. Mimovládky počas roka realizovali aj známe dobrovoľnícke podujatia. C.A.R.D.O. organizovalo Dni dobrovoľníctva, Nadácia Pontis pre vyše 6000 firemných dobrovoľníkov podujatie Naše mesto a do podujatia 72 hodín, ktoré organizovala Rada mládeže Slovenska, sa zapojilo viac ako 3 700 dobrovoľníkov.

Modernizácia hardvéru a softvéru sa oproti predchádzajúcemu roku nezmenila. Organizácie majú naďalej možnosť získavať lacnejšie softvérové licencie od spoločnosti ESET alebo cez program Techsoup, ktorú poskytuje nezisková organizácia Pontis a cez ojedinelé príležitosti získať odpísaný hardvér z firiem.

Obhajoba záujmov 2,6

Mimovládky prispeli k zmenám v súdnictve

Na Slovensku chýbajú mimovládkam personálne kapacity a zručnosti na úspešné advokačné kampane, ktoré by menili Slovensko k lepšiemu. Na väčšie tvorby politik nemajú organizácie svojich advokátov. Chýbajú aj média, v ktorých by mohli organizácie komunikovať svoje advokačné témy, cez ktoré by dokázali vplývať na zmeny v zákonoch a kauzách. Organizácie tiež nemajú kapacitu pracovať s kultivovaním verejnej diskusie na akútne spoločenské problémy.

Post splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti nebol väčšinu roka obsadený. Organizáciám chýbal partner v komunikácii s vládou, ktorí by tlmočil ich potreby. Mimovládky boli tiež znepokojené nad nečinnosťou vlády, kedy vláda napríklad nezahrnula správu verejnej ochrankyne práv o policajnej razii v rómskej osade v Moldave nad Bodvou na rokovanie vlády a v parlamente.

Pre mnohé neziskovky je situácia v oblasti advokácie horšia. **Mnohé vypracované verejné politiky ostali len na papieri**. Ide napríklad o Konceptiu rozvoja občianskej spoločnosti. Počas roka chýbala priama spolupráca medzi vládou a mimovládkami.

Napriek tomu, v roku 2014 sa objavili aj úspešné advokačné iniciatívy. Viaceré organizácie sa počas roka zamerali na zlepšenie súdnictva na Slovensku. VIA IURIS a Aliancia Fair – play sa vo svojich kampaniach zamerali na voľbu predsedu Najvyššieho

súdu. Kampaň Za dobrú voľbu z dielne VIA IURIS tiež dopomohla k zmenám a zvoleniu novej predsedníčky Najvyššieho súdu Daniely Švecovej.

Úspešnou lokálnou advokačnou aktivitou bolo schválenie novely banského zákona, ktorá zakazuje ťažbu nerastov metódou kyanidového lúhovania na Slovensku. Tým sa vyhovel odporcom ťažby zlata v meste Kremnica, ktorí upozorňovali na environmentálnu záťaž pri takomto ťažení.

Hoci mimovládky pociťovali ťažkosti, podarilo sa im spolupracovať s vládou na viacerých novelách zákonov. Počas roka prebehla aj intenzívna spolupráca niektorých advokačných organizácií pri práci v komisii pre novelu Zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Pri novele petičného zákona, ktorý zavádza elektronické petície došlo medzi mimovládkami a úradom vlády ku konsenzu. VIA IURIS sa tiež angažovala pri príprave nového stavebného zákona, ktorý v pôvodnom vládnom návrhu oslaboval možnosti občanov, aby sa mohli zúčastniť povoľovania stavieb. Organizácie spolupracovali s Radou vlády pre ľudské práva na príprave národnej stratégie rozvoja ľudských práv.

Kedže Radu vlády pre mimovládne neziskové organizácie sa nepodarilo zvolať, od marca 2014 bola nefunkčná.

Niektoré advokačné iniciatívy naopak úspešné neboli. Asociácia firemných nadácií a nadačných fondov (ASFIN) neúspešne lobovala v roku 2014 za neznižovanie asignácie z dane pre firmy¹. Pred komunálnymi voľbami neboli aktívne mimovládky, ktoré by sledovali kampane alebo by analyzovali programy kandidátov. Rodičia zdravotne znevýhodnených detí nepresvedčili predsedu Úradu Banskobystrického samosprávneho kraja, aby podpísal zmluvy o čerpaní prostriedkov z Európskej únie na deinštitucionalizáciu sociálnych zariadení.

Poskytovanie služieb 2,6

Neziskovky často nahrádzajú štát

V sociálnej oblasti sa organizácie snažia nahradiť niektoré služby, ktoré štát nedokáže poskytnúť alebo ich neposkytuje vôbec. V sociálnych službách prevyšuje dopyt nad ponukou poskytovaných služieb. Organizácie sa venujú seniorom, zdravotne a sociálne znevýhodneným ľuďom a deťom. Takisto poskytujú svoje služby v oblasti kultúry, športu a vzdelávania. Služby pre bez domova poskytovali napríklad organizácie ako Proti prúdu, Vagus, Depaul či diecézne charity.

Mimovládne organizácie tiež **ponúkajú svoje produkty a služby iným organizáciám** alebo firmám. Príkladom sú konzultantské služby v oblasti zodpovedného podnikania firmám alebo vzdelávacie služby iným organizáciám. Mimovládky pokračujú aj vo vyberaní poplatkov za produkty a služby, ktoré poskytujú a **snažia sa nastaviť do svojich aktivít biznis model.**

¹ V máji 2015 došlo k dohode medzi Ministerstvom financií SR a zástupcami platforiem mimovládnych organizácií o stabilizácii asignačného mechanizmu.

Poskytovanie sociálnych služieb sa v roku 2014 zhoršilo kvôli zhoršenej situácii pre poskytovateľov sociálnych služieb. Novela zákona o sociálnych službách od jari 2014 upravuje financovanie verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb. **Služby sa platia podľa počtu klientov**, no regionálne samosprávy preferujú vlastné zariadenia pred neverejnými zariadeniami. Takto neverejní poskytovatelia sociálnych služieb nemajú zabezpečené financovanie svojich služieb. Terénne sociálne služby neziskovíek sú v útlme, samosprávy si platia svojich ľudí a nie ľudí z neziskových organizácií.

Štát ešte menej využíva pri objednávaní služieb mimovládky, čím sa nevyužívajú ani aktuálne kapacity organizácií. Jednou z mála oblastí, kde sú dotované v poskytovaní služieb, sa týka násilia páchaného na ženách. Na túto tému získavajú organizácie podporu z Nórskeho finančného mechanizmu. Na druhej strane barikády stojí problematika riešenia rómskej otázky, kde je poskytovanie služieb financované samosprávami a terénna sociálna práca je poskytovaná cez obce.

Infraštruktúra 2,9

Ľudia v mimovládnych organizáciách potrebujú viac vzdelávania

Situácia v infraštruktúre mimovládok sa zhoršuje. Naďalej chýbajú štandardy a relevantné štatistické údaje o organizáciách. Podobne ako v iných krajinách v regióne, chýbajú MNO výskumné centrá alebo ISO. Zopár organizácií ako 1. Slovenské neziskové a servisné centrum (1. SNSC) alebo iné vzdelávacie organizácie poskytujú podporu iným organizáciám, ale väčšinou v Bratislave. 1. SNSC poskytuje pre organizácie informácie ohľadom právneho prostredia.

Kvôli nedostatočnému dlhodobému financovaniu, **organizácie v sociálnej oblasti nemajú kapacity a ani čas**, aby participovali na činnosti strešných organizácií. Iba približne 1/4 členov Sociofóra a Asociácie poskytovateľov sociálnych služieb na Slovensku sa zúčastnili výročných stretnutí.

Činnosť EkoFóra sa v roku 2014 oslabil. EkoFórum teraz existuje iba ako elektronická platforma pre výmenu informácií počas roka. Nová platforma Zelená koalícia mimovládnych organizácií, ktorá je zložená zo siedmich najaktívnejších a dobre zabehnutých organizácií v oblasti životného prostredia, sa snaží nahradiť činnosť EkoFóra v lobingu a vypracovania politik a stratégií v oblasti životného prostredia. Koalícia však ešte tiež nebola schopná zapojiť sa systematicky do práce počas celého roka.

Sieťovanie a osveta je naďalej ponúkaná vo veľkej miere, ale najmä v Bratislave. **Aktívni sú aj mladí ľudia**, ktorí organizujú (nielen v Bratislave) aktivity, ktoré inšpirujú a vzdelávajú ďalších (TEDx, coworkingové priestory The Spot, Connect Network) alebo aktivity, ktoré zapájajú ľudí do diania okolo seba (Aliancie Stará tržnica, Punkt, Projekt Šafko, Kontakt).

Minulý rok sa neuskutočnila konferencia pre mimovládne organizácie, ktorú každoročne organizoval Úrad splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti, pretože post splnomocnenca bol obsadený až v novembri.

Nad'alej väčšina poskytnutých grantov pochádza veľkých nadácií z asignácie z dane z príjmu a nie z vlastných zdrojov. Len 1/4 poskytnutých zdrojov je regrantovaná zo zahraničných zdrojov. Nórsky finančný mechanizmus poskytol granty pre mimovládkam na sieťovanie alebo školenia. Počas roka fungovali aj aktívne komunitné nadácie ako Karpatská komunitná nadácia, Komunitná nadácia Nitra a Komunitná nadácia Bratislava. Cez lokálne partnerstvá s firmami, lokálnymi donormi a vedomosťami lokálnych potrieb, poskytujú v regiónoch pomoc ľuďom a lokálnym organizáciám. Zároveň realizujú svoje vlastné projekty.

Počas roka nad'alej prebiehali tréningy vo fundraisingu, o rozvoji značky a tréningy zamerané na manažment, evaluáciu projektov či facilitáciu, ktoré realizuje napríklad PDCS, Centrum vzdelávania neziskových organizácií, Voices alebo getADVANTAGE. Väčšina z tréningov je sa uskutočnila v Bratislave. Organizácie sa snažia zvyšovať príspevky na financovanie školení, ale malé organizácie si často nemôžu dovoliť zaplatiť tieto poplatky.

Medzisektorové partnerstvá sa rozvíjajú najmä s veľkými a medzinárodnými firmami, ale aj medzi malými a strednými firmami. Niektoré kreatívne agentúry poskytovali pre niektoré organizácie pro bono marketingové služby. V roku 2014 niektoré organizácie, medzi nimi Centrum pre filantropiu a Nadácia SOCIA pokračovali v spolupráci s vládou pri rozvoji občianskej spoločnosti a efektívnej spolupráci medzi mimovládkami a vládou.

Vnímanie MVO verejnosťou 2,5

Organizácie čoraz viac využívajú sociálne siete

Médiá vnímajú ľudí z organizácií ako kvalifikovaných odborníkov. Prizývajú si ich ako konzultantov ku konkrétnym témam, napríklad v problematike bezdomovectva. Watchdogové organizácie často poskytujú svoje služby novinárom, ktorí sa venujú kauzám a neefektívnemu hospodáreniu s verejnými financiami. Témy ako práva LGBT komunity na verejnosti veľmi rezonovali. Priniesli aj rozdelenie v mimovládnom sektore, najmä medzi liberálnymi a konzervatívnymi aktivistami, čím sa polarizovala občianska spoločnosť.

Verejnosť nad'alej vníma prácu mimovládok zjednodušene a to skôr cez charitatívne projekty. Často nevníma významný dopad ich práce na okolitú komunitu, spoločnosť a krajinu. Aj vzhľadom na neľahké finančné pomery organizácií sa počas minulého roka objavili veľké reklamné kampane (Dobrý Anjel, Zastavme korupciu, VIA IURIS), ktoré zviditeľnili mimovládny sektor.

Mnohé organizácie si nad'alej nemohli dovoliť manažérov na komunikáciu a PR. Aj preto často o činnosti a aktivitách niektorých až tak nepočuť. PR manažéri sú skôr v známych etablovaných alebo veľkých organizáciách. **Organizácie sa o svojich aktivitách snažia hovoriť najmä prostredníctvom tlačových konferencií a cez spoluprácu s novinármi** z rôznych médií. Na komunikáciu majú často obmedzený rozpočet, aj preto veľmi vítajú bezplatnú pro bono pomoc komunikačných a PR agentúr, ktoré im pomáhajú pri kampaniach či nastavovaní komunikačnej stratégie. Trebom nad'alej ostáva, že novinárov zaujímajú skôr aktivity mimovládok, ktoré sú niečím výnimočné alebo

zaujímavé silnou témou. Väčšina mimovládok čoraz viac využíva na propagáciu svojich aktivít sociálne médiá.

Prínosom a zmenou je pozitívny prístup súčasného prezidenta k oceňovaniu práce mimovládok a občianskeho aktivizmu. Andrej Kiska dokonca na svoju inauguráciu prvýkrát pozval zástupcov mimovládnych organizácií. Vzťahy medzi organizáciami a firmami zostali počas roka dobré. V rámci nových iniciatív sa zapájali aj zamestnanci firiem z reklamných agentúr, advokátskych kancelárií a iných firiem do pro bono pomoci rôznym organizáciám. Niektorí ľudia z biznisu dokonca vstúpili aj do neziskového sektora. Príkladom je napríklad Nadácia Zastavme korupciu alebo organizácia LEAF.

Nadácie a neziskové organizácie, ktoré poskytujú všeobecne prospešné služby, **majú za povinnosť zverejňovať aj svoje výročné správy**. V nich informujú o svojich aktivitách a tiež prinášajú prehľad o využití 2 %. Mimovládky nemajú všeobecný etický kódex, avšak niektoré si implementovali svoje vlastné. Aj tým sa snažia priniesť viac transparentnosti a dôveryhodnosti voči verejnosti, ktorá často nevie, čomu všetkému sa organizácie na Slovensku venujú.